

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ

NASTAVNA BAZA ZA PLANINSKO STOČARSTVO
Горњи Криводол, Стара планина – nbps-fvm@vet.bg.ac.rs

У сарадњи Факултета ветеринарске medicine Универзитета у Београду, Министарства полјопривреде, шумарства и водопривреде и SO Dimitrovgrad, на Старој планини је основана **Nastavna baza za planinsko stočarstvo** – својеврstan центар за едукацију и научно истраживаčki рад из области очuvanja традиционалних облика производње у брдско-планинским срединама, заштите биодиверзитета и аутонотих врста и раса домаћих животиња, здравствене заштите животиња и остваривања основе за добијање високовредних – организских производа.

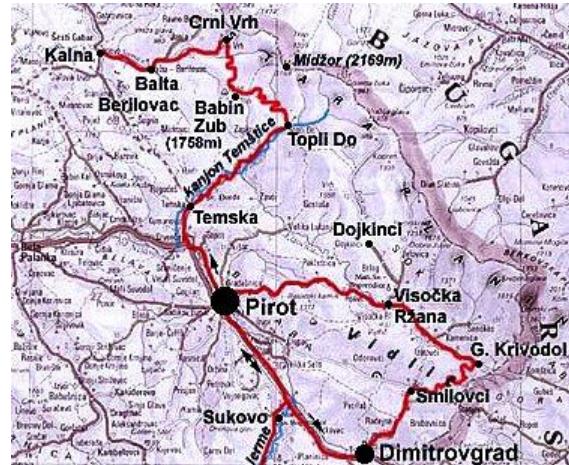
У еколошки заштићеној зони националног парка Стара планина, трidesetak kilometara од Dimitrovgrada, SO Dimitrovgrad је Факултету ветеринарске medicine Универзитета у Београду уступила на коришћење старију зграду основне школе, за потребе оснивања наставне базе. Руинирана зграда школе је адаптирана средствима Глобалног фонда за заштиту животне средине (GEF), уз свесрну помоћ SO Dimitrovgrad и у потпуности спремна за прихват студената.

Nastavna baza za planinsko stočarstvo raspolaže капацитетима за смештај десетак студената и наставника, предаваonicom, bibliotekom, laboratorijom i ambulantom, при чему се преко пута Nastavne baze, у адаптирanoj згради старије млекаре могу организовати едукативни програми и за велике групе учесника – студената ветеринарских, полјопривредних и биолошких факултета, ученика средњих ветеринарских и полјопривредних школа, ветеринара, сточара и производа.

У прецику од десетак километара од наставне базе налазе се паšnjaci и фарме аутонотих врста и раса домаћих животиња – оваци, коза, буша, бивола, домаћих брдских коња и магарaca, при чему се у самом Горњем Криводolu, на неколико стотина метара од Nastavne baze, налазе зимовници у које се стока спушта преко зиме.

Razlozi za osnivanje nastavne baze u Gornjem Krivodolu

Selo Gornji Krivodol – Opština Dimitrovgrad, nalazi se uz granicu sa Bugarskom, na prevoju nadmorske visine oko 700 m, iznad kojeg se uzdižu pašnjaci do visine od 1.600 m, koji predstavljaju neverovatan resurs za razvoj ekstenzivnog – planinskog stočarstva. Tridesetak godina ranije samo na području Gornjeg Krivodola držano je više od 15.000 ovaca, da bi devedesetih godina prošlog veka sve zamrlo i u selu koje je nekada imalo više od 1000 stanovnika ostalo još desetak starih i bespomoćnih gorštaka.

Zahvaljujući naporima entuzijasta okupljenih oko organizacije "Natura Balkanika" i Udržanja odgajivača starih rasa domaćih životinja "Stado" iz Dimitrovgrada, poslednjih godina se na ove prostore vraćaju i ljudi i životinje – u okviru programa za očuvanje genetičkih resursa, na pašnjacima u krugu od tridesetak kilometara mogu se videti stada svrljiške i pirotske pramenke, karakačanske ovce, bardoke i domaće balkanske koze, buše, bivoli, balkanski magarci, domaći brdski konji, mangulice, resavke itd.

Vidikovac na Vidliču – ulazak na teren Parka prirode STARA PLANINA odakle se pruža fantastičan pogled na visoravan ka Gornjem Krivodolu

Potencijalne aktivnosti Nastavne baze

1. Praktična blok nastava za studente osnovnih akademskih i master studija veterinarske medicine – prvenstveno za potrebe Fakulteta veterinarske medicine Univerziteta u Beogradu;
2. Organizacija posebnih edukativnih programa – vikend seminara, kurseva i radionica, za studente veterinarskih, poljoprivrednih i bioloških fakulteta iz svih oblasti koje se odnose na biologiju i uzgoj autohtonih vrsta i rasa domaćih životinja, uključujući i uzgoj autohtone lovne divljači, tradicionalno stočarenje, tradicionalne načine prerade i proizvodnje namirnica animalnog porekla, organsku proizvodnju i zdravstvenu zaštitu životinja u navedenim uslovima, i to na svim nivoima obrazovanja – osnovnim, master, specijalističkim i doktorskim studijama;
3. Organizacija letnje stručne prakse za studente Fakulteta veterinarske medicine Univerziteta u Beogradu i studente drugih veterinarskih fakulteta u sklopu aktivnosti pojedinih organizacija studenata (IVSA, CNIRS);
4. Organizacija istraživačkih kampova za istraživače, studente doktorskih akademskih studija i osnovnih studija veterinarske medicine, u saradnji sa veterinarskim fakultetima u Skoplju, Sofiji i Staroj Zagori, kao i sa drugim zainteresovanim fakultetima u zemlji i okruženju, u cilju razvijanja uzajamne saradnje i razmene iskustava;
5. Organizacija letnjih škola iz botanike i zoologije u cilju proučavanja i očuvanja biodiverziteta biljnog i životinjskog sveta na Staroj planini;
6. Proučavanje i sakupljanje lekovitog i začinskog bilja Stare planine i prikupljanje starih receptura za korišćenje lekovitog bilja u lečenju oboljenja životinja i ljudi;
7. Organizacija edukativnih programa i kreativnih radionica za profesore srednjih poljoprivrednih i veterinarskih škola u sklopu programa za edukaciju edukatora;
8. Korišćenje kapaciteta nastavne baze za potrebe izvođenja nastave iz oblasti planinskog stočarstva za učenike srednjih poljoprivrednih i veterinarskih škola Srbije;
9. Organizacija kurseva i drugih edukativnih sadržaja iz oblasti organske proizvodnje za proizvođače, agronomе, veterinarе, inspektore i ostale subjekte zainteresovane za proizvodnju visokokvalitetnih namirnica za ishranu ljudi;
10. Formiranje savetodavne baze za pružanje besplatne pomoći svim subjektima zainteresovanim za zaštitu biodiverziteta i obnavljanje održive stočarske proizvodnje u ovom delu Srbije.

Nastavna baza (levo) i stara mlekara (desno) mogu zajedno da prihvate i veće grupe posetilaca

Ovakvi programi se mogu organizovati preko cele godine, čak i za veće grupe učesnika od sмеštajnih kapaciteta Nastavne baze, pri čemu bi na širem području Stare planine, uključujući i pašna područja izvan katastarske zone Dimitrovgrada (Pirot, Knjaževac, Zaječar) bile organizovane demonstracije tradicionalnih načina držanja i iskorišćavanja životinja, izleti, škole u prirodi i sl.

Nastavna baza pre

i posle adaptacije

Na pašnjacima u blizini Nastavne baze može se videti na desetine balkanskih magaraca

Krda domaćih brdskih konja

Izatovci, 700 m nadmorske visine

Mučibaba, 1.600 m nadmorske visine

Stada različitih tipova pramenke

Kontinuirana edukacija: grupa veterinara u obilasku Stare planine

Buše – u sumrak, posle povratka sa pašnjaka

Telad buše – rano proleće

Bivali...

Prtopopinci –
na farmi Aleksandra Vasova

Studentska praksa: doktoranti (gore) i studenti osnovnih studija (dole)

Na letnjoj praksi

Veče u prirodi...

Povratak sa pašnjaka – prilika za upoznavanje sa lokalnim stanovništvom

Aktivisti Centra za naučno-istraživački rad studenata

Još jedan snimak sa Vidliča u povratku za Beograd – pogled na Smilovska jezera